

EEN “AENSpraEK” IN 1846

Wanneer wij ons verdiepen in het verenigingsleven van de vorige eeuw, valt het telkens weer op dat onze voorvaders toch wel een grote voorliefde hadden voor een bombastische taal en dat zij met veel emfase hun lyrische ontboezemingen “uitgalmden”. Dit was niet alleen het geval bij gewone verenigingen, ook in geleerde genootschappen werd een taaltje gebruikt dat nu toch wel zeer grappig overkomt.

Er speelde ons iemand de tekst door van een toespraak gehouden door de secretaris van de pas gestichte vereniging der gewezen Kuldere. Wij willen onze lezers graag laten delen in het plezier dat wij beleefden bij het lezen ervan.

AENSpraEK,

Door den Geheymfchryver van de Maefchappij der gewezen Kuldere, onder de kenspreuk : BROEDERMIN EN BYSTAND, uytgefproken, in hunne tweede vergadering, den 10 Mey 1846.

MYNHEEREN EN MEDEBROEDERS!

Terwyl er geen Voorzitter tot heden beftaet, maar tot welkers kiezing, wy voor de eerste maal vergaderen, neem ik de vryheyd het woord te voeren, om UE voor oogen te leggen, hoe verheugelyk het is, wanneer oude vrienden of goede kenniffen, na eene lange reeks jaren malkaer niet gezien te hebben, eens elkander plotselings komen te ontmoeten! Met welken yver zyn zulke lieden niet bezielt, om van malkaer den ftat hunner gefteltenis te vernemen? Zoo is heden myne ziel getroffen op den aenblik eener vergadering van achtbare perfoonen, op wiens aengezichten men niet als eene waere Broedermin kan befeuren. Broedermin! zeg ik, en maer al te regt durf ik onze vergadering met dien loffelyken naem beftempelen. Het is geene Broedermin zich Broeder te noemen. Degene, welke hen vereenigen, of hebben moeten vereenigen, door baet- of oorlogzugtige hoofden, die na duyzend gepleegde ftrooptochten, na duyzend en meer bedrevene daden, tegenftrydig zoo aen hunne medeborgers als aen onzen Godsdienst, het overgeblevene hunner afgematte legerbende by malkaer roepen, hun alfdan als tot eene zoogenaemde Broederschaer vormen, en hen zelve met den naem van Broeder vereerlyken, - neen, achtbaer gefelfchap, neen, hoog geagte en met regt genoemde broederkring : door geene zulke redenen hebben wy ons vereenigd; maer het is de fchikking der Almagt, die ons als

Broeders der tweede Natuer, heeft samengesteld! En zyn diesvolgens al, door eenen Voester-Vader opgekweekt, door denzelven onderwezen, aen eene tafel gevoed en hebben eene kamer en bed beslapen. Zoo dat ons niet ontvremt van natuerlyke Broeders, als de borst onzer moeder, die ons door den Schepper aller wezens, helaes... te vroegtydig is ontrukkt, en door wiens onbepaald vooruytzicht het beschikt was, ons alle vertegenwoordigers, als broeders der tweede Natuer, te vereenigen door de opvoeding. By slaepeloose nachten, werde Broeders, hebt gylieden het voorwerp geweest myner geests bespiegeling. Hoe menigmael, toen het morgenrood aen de oosterkim zich liet ontdekken, dachtte ik aen myne medebroeders. Hoe dikwils als den Alverlichter der Aerde, ons, met zyne goude stralen verrykte, dacht ik op de ras voorheen verloopene tyden, hoe het albestuer ons, door tydsomstandigheden, en wisselvalligheden heeft van malkaer gescheyden, zoo als hy ons vroeger heeft als broeders vereenigt. Menigmael heeft mynen geest, als eenen gevlerkten bode, door Zephieren vervoerd, rondgezweeft en vrugteloos myne medebroeders der opvoeding gezocht... Verheugen wy ons te zien dat het oogenblik gekomen is, op welk wy, niet in eene geestbespiegeling, malkaer ontmoeten, maer elkaer, natuerlyker wyze aenschouwen, vriendschappelyker wyze elkaer de hand toereyken, en op eene Broederlyke wyze, elkander den bystand in den nood konnen aanbieden. Hoe eerlyk is het niet, malkander als Broeders te erkennen? Niemand mag zich verhooveirdigen, om dat de fortuyn hem genegen schynt, want dit kan ook van waer het gekomen is, henen gaen; maer ons edelmoedig gedagt malkaer te erkennen als Broeders en bystand in den nood te verzorgen, verdient allen roem en verrykt onze eer. Het is geene eer te rekenen, met schatten geboren te worden, en als prinsen kinderen, van in de wieg overladen te zyn met eere tekens; dit is wel eene gegeven, maer niet verdiende eer... Maer stellen wy ons voor, den genen, welke door yver en vlyt, zich tot eenen meerderen stand verheffen, die zich onder zyne medelevende door liefdewerken, door zelfsofferingen ten voordelen zyners naesten doet onderscheiden. Dezen is den genen, welke alle eer en lof verdient toegezwaeyt te worden. - Zy zyn alle van adelyken stam, die hen door iets goeds doen kenmerken; zyn zy alle in weelderigen staet opgebracht, of met de bors aen den hals geboren, die tot eenen hoogen trap van eer geraken? O neen, Broeders, het is zelfs in deze eeuw die wy beleven, dat men het voorbeeld aantreffen, in den persoon van den koning van Zweden, die een weeskind zynde, en door de armoede gefolttert, zich uyt de ellendige hut zyners overleden ouders in konings dienst begaf, en door zyn goed karakter, tot den hoogsten trap van eer is geklommen, ja zelfs de kroon des koningsdom op het hoofd dragende, den Zweedschen staet gebied, en de wetten vormt!... De eerste stichters van Rome, waren deze ook geen weeskinderen? Ja, zelfs vondelingen, toen zy door eene groote personnage in een bosch gevonden werden, van wien zy met den naem van

Remus en Romulus bestempelt werden; het was *Remus en Romulus*, die hen door heldhaftigheyd in de veldslagen, en door wys beleyd en voorzichtigheyd, in alle ondernemingen deden onderscheyden, waerdoor zy de goedkeuring van eenieder wegdroegen, tot dat zy eyndeling het opperbevel krygende, de hoofdstad der Christene Wereld hebben doen bouwen, van wien zy den naem van *Roomen of Rome* ontleent heeft, naer deszelfs stichter *Romulus*. Dus, weerde Broeders, als men zulke voorbeelden aentrefte, en dat in een tydstep, in welke de volkeren byna geene verlichting ontfangen hadden, hoe hebben wy ons niet te verheugen, zoo gelukkig te zyn, in eenen tyd van beschaving, het eerste daglicht te hebben ontvangen, verders onderwezen en het edel gedagt ingeboezemt, ons in eenen Broederkring te vormen, om malkaer by te staen, tot den lesten adem, die onze mannelijke Borst zal bezielen. Verbeelden wy ons hoe gebroeders onder malkaer, naer hevige krakeelen, nog niet gedoogen konnen, dat een van hen beyde door eenig ander persoon misdaen worden. Zoo moeten wy ons naer het zelve schikken, en allen twist en tweedragt bannen, alle voorgaende ongelyk aen malkaer, in onze kinderjaren gedaen, vergevende, zullen wy het zoet genot hebben onze verbroedering, door alle weldenkende te hooren loven, en met er daed, niemand buyten ons huysgezin, gaen ons zoo naer, als wy aen malkander, het welk ons doet verhoppen, dat onzen Raed van Bestuer, te samen met de verdere leden, allen vlyt zullen aenwenden, om de goede verstandhouding te handhaven. Dan zullen wy alle tot in de Ziel verheugd, mogen uytgalmen, lang leve de Maetschappy door *Broedermin en Bystand!*

FRANCISCUS JUDOCUS DUSLIER
geheymschryver
